NIILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. október 18.[1]

C-460/09. P. sz. ügy

Inalca SpA – Industria Alimentari Carni,
Cremonini SpA
kontra

Európai Bizottság

„Fellebbezés — Az Unió szerződésen kívüli felelőssége — Elévülési idő — Kezdet”

I – Bevezetés

1. Fellebbezésükkel az Inalca SpA – Industria Alimentari Carni (a továbbiakban: Inalca) és a Cremonini SpA (a továbbiakban: Cremonini) az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának a T-174/06. sz., Inalca és Cremonini kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 4-én hozott azon végzésének (a továbbiakban: megtámadott végzés) hatályon kívül helyezését kérik, amelyben az Elsőfokú Bíróság elutasította a fellebbezők által azt követően állítólagosan elszenvedett kár megtérítése iránti keresetüket, hogy az Európai Közösségek Bizottsága 1998. július 6-án közölte az olasz hatóságokkal egy ellenük folytatott vizsgálat következtetéseit (a továbbiakban: a Bizottság 1998. július 6-i levele).[2]

2. Ki kell emelni, hogy a fellebbezők, az Inalca és a Cremonini – anélkül, hogy a Bizottság azt vitatná – azt állítják, hogy a Bizottság említett levelét követően kezdeményezett nemzeti eljárások végén tisztázták őket minden gyanú alól. Következésképpen a Bizottság 2006-ban lezárta azt a visszatérítettési eljárást, amelyet a fellebbezőkkel szemben a Bizottság 1998. július 6-i levelében említett tényekkel kapcsolatban folytatott.

3. A jelen ügyben többek között arra kérik a Bíróságot, hogy az Európai Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítása iránti kereset elévülési idejéről határozzon, így különösen az ezen idő kezdetét a jelen ügyben meghatározó feltételekről.

II – A tényállás, valamint a nemzeti és a közösségi eljárások

4. Az Inalca és a Cremonini vendéglátó-ipari termékek gyártása és forgalmazása, valamint a vendéglátás területén működő vállalatcsoport tagja.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — Az említett vizsgálatot a Bizottságnak a csalások megelőzésének koordinációjával foglalkozó egysége (UCLAF) a Jordániába szállított marhahús után nyújtott egyes export-visszatérítések jogszerűségének ellenőrzése céljából folytatta.

5. Mezőgazdasági termékek után nyújtott export-visszatérítés rendszerével kapcsolatban 1998 februárjában és márciusában Jordániában folytatott vizsgálatot követően a Bizottság 1998. július 6-i levelében tájékoztatta az olasz hatóságokat arról, hogy összesen 37 978 tonna marhahúst exportáltak az Európai Közösségen kívülre, a jordániai piacon történő forgalomba hozatal céljából, bármilyen vámnyilatkozat nélkül, és ebből 2 272 tonna marhahús Olaszországból származott. A Bizottság e levelében többek között felhívta az olasz hatóságokat arra, hogy az export-visszatérítések visszatéríttetésére irányuló eljárások, valamint – ha valóban elkövették e jogsértést – büntetőeljárások megindítása céljából derítsék fel az exportőr nevét.

6. 1999. január 15-i leveleiben a hatáskörrel rendelkező olasz hatóság tájékoztatta az Inalcát és a Cremoninit a vitatott kivitelek után nyújtott visszatérítések visszatéríttetését elrendelő határozatokról (a továbbiakban: a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozatok).[3] A fellebbezők közigazgatási úton fellebbezést nyújtottak be az említett határozatok ellen, amelyeket a 2007. március 7-i határozatokban elutasítottak.

7. 1999. február 16-án az olasz hatóságok közölték a Bizottság vizsgálatának eredményeit a hatáskörrel rendelkező olasz igazságügyi szervekkel, amelynek következtében büntetőeljárás indult a fellebbezők jogi képviselői ellen.

8. A visszafizetendő összegek behajtására irányuló eljárás felfüggesztése céljából a fellebbezők két kezesi biztosítást („polizze fideiussorie”) kötöttek 1999. november 30-án.

9. A büntetőnyomozást megalapozó panaszt 2002. december 18-án vették nyilvántartásba. A 2004. január 16-án polgári ügyszakban hozott ítélet megállapította, hogy az Inalcával szemben megfogalmazott, a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozatot alátámasztó kifogások nem megalapozattak, és nem kell az Inalcának azon összeget megfizetnie, amelynek a visszatérítését követelték. A 2005. április 27-én polgári ügyszakban hozott ítélet hasonló megállapításokat tett a Cremoninira vonatkozóan.

10. A 2004 március 22-én, illetve 23-án kelt levelükben az olasz hatóságok helyt adtak az Inalcának a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozat őt érintő részében történő visszavonása iránti kérelemnek, illetve e társaság mentesült az általa kötött kezesi biztosítás alól. Ehhez hasonlóan, a 2004. december 22-én, illetve 23-án kelt levelekben helyt adtak a Cremonininek a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozat őt érintő részében történő visszavonása iránti kérelemnek, és e társaság mentesült az általa kötött kezesi biztosítás alól.

11. 2005. január 27-i levelében az Inalca kérte a Bizottságtól azon kár megtérítését, amelyet a Bizottság által kezdeményezett vizsgálatot és az ez utóbbi által az olasz hatóságokkal közölt következtetéseket követően szenvedett el. 2005. április 15-i levelében a Bizottság[4] tájékoztatta az Inalcát, hogy nem adhat helyt e kártérítési kérelemnek, mivel a kártérítéshez való esetleges jog mindenképpen elévült a Bíróság alapokmányának 46. cikke értelmében.

3 — Az említett határozatok megemlítik a közös agrárpolitika finanszírozásáról szóló, 1970. április 21-i 729/70/EGK tanácsi rendelet (HL L 94., 13. o.) 8. cikkét, amely (1) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „[a] tagállamok a nemzeti törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseikkel összhangban meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy […] ellenőrizzék az Alapokból finanszírozott ügyletek valódiságát és szabályosságát, […] megakadályozzák és büntessék a szabálytalanságokat, [és] behajtsák a szabálytalanság vagy gondatlanság miatt elveszett összegeket” [nem hivatalos fordítás]. A (2) bekezdés értelmében a tagállamok tájékoztatják a Bizottságot az ilyen céllal tett intézkedésekről, és különösen a közigazgatási és bírósági eljárások állásáról.

4 — Az említett levelet az UCLAF jogutódjának, az Európai Csalászelleni Hivatalnak (OLAF) a főigazgatója küldte.

12. A Bizottság a 2006. október 3-i 2006/678/EK határozatában [5] (a továbbiakban: a 2006. október 3-i bizottsági határozat) törölte a közös agrárpolitika finanszírozása keretében történt szabálytalanságokról és tévesen kifizetett összegek behajtásáról, továbbá egy információs rendszer e téren történő létrehozásáról, valamint a 283/72/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 1991. március 4-i 595/91/EGK tanácsi rendelet (HL L 67., 11. o.) 3. és 5. cikkében előírt bejelentésekről készített jegyzékből a Jordániába kivitt marhahús után nyújtott export-visszatérítéssel kapcsolatos, az Olasz Köztársasággal közölt szabálytalanságokat.

13. 2006. március 9-i levelükben a fellebbezők az általuk elszenvedett, összesen 2 861 000 euróra becsült kár megtérítése iránti kérelmet intéztek a Bizottsághoz. A Bizottság nem tett eleget e kérelemnek.

III – Az Elsőfokú Bíróság előtti kereset és a megtámadott végzés

14. Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2006. június 27-én benyújtott keresetlevelükkel a fellebbezők keresetet indítottak az Elsőfokú Bíróság előtt, amelyben kérték a Közösség szerződésen kívüli felelősségének a megállapítását, azt, hogy az Elsőfokú Bíróság kötelezze a Bizottságot az általuk állítólagosan elszenvedett, 2 861 000 euróra becsül kár megtérítésére, valamint az ez után járó kiegyenlítő kamat és az esetleges késedelmi kamatok megfizetésére.

15. 2006. szeptember 18-i külön iratában a Bizottság az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 114. cikkének 1. §-a szerinti elfogadhatatlansági kifogást hozott fel azzal az indokkal, hogy a Bíróság alapokmányának 46. cikkében foglalt elévülés miatt a kereset elfogadhatatlan.

16. Az elfogadhatóságot illetően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 46. pontjában emlékeztetett arra, hogy a Közösség szerződésen kívüli felelősségének megállapítása iránti keresetek elévülésének számítása mindaddig nem kezdődik el, amíg a kártérítési kötelezettség valamennyi feltétele nem áll fenn, különösen pedig addig, míg a megtérítendő kár nem válik ténylegessé. A megtámadott végzés 47. pontjában emlékeztetett arra, hogy amikor a Közösség felelőssége normatív jogi aktusból ered, ez az elévülés nem kezdődhet el az említett aktus káros következményei bekövetkezése előtt. Rámutatott arra, hogy amikor a jelen esethez hasonlóan egyedi jogi aktusokból ered a jogvita, az elévülési időt azon időponttól kell számítani, amikor a kár ténylegesen bekövetkezik. A megtámadott végzés 49. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy azt a pontos időpontot, amikor az állítólagos káros hatások ténylegesen bekövetkeznek a fellebbezőkkel szemben, azon vagyoni és nem vagyoni kár egymás utáni vizsgálatával kell meghatározni, amelynek a megtérítését a fellebbezők kérik.

17. A vagyoni kárt illetően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 51. pontjában legelőször is megállapította, hogy a kezesi biztosítás valamely biztosítótársasággal való megkötésével kapcsolatban felmerült kár bizonyosan bekövetkezett 1999. november 30-án, amikor a fellebbezők megkötötték az említett biztosításokat, elutasítva ezáltal a fellebbezők azon érvét, miszerint a vitatott levél káros hatásai bizonyosan csak a 2006. október 3-i bizottsági határozat elfogadásának időpontjában következtek be. Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 59. és 64. pontjában mindazonáltal pontosította, hogy a kezesi biztosítás megkötésével kapcsolatos költségekből eredő kár folyamatos jellegű volt, és hogy a 2001. június 27-e után meghosszabbított biztosítások tekintetében az e kár megtérítésére iránti kereset elfogadható volt.

5 — A gazdasági szereplők által elkövetett szabálytalanságok egyes eseteiben az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap által finanszírozott kiadások számláinak elszámolásai keretében alkalmazandó pénzügyi következményekről szóló bizottsági határozat (HL L 278., 24. o.) Lásd e határozat 31. oldalát.

18. Ami ezt követően a jogi segítségnyújtás és tanácsadás címén viselt költségeket, valamint a szóban forgó ügyiratok kezelése során felmerült személyi kiadásokat illeti, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 71. és 73. pontjában azt állította, hogy az e költségekből adódó kár egyszeri volt, és következésképpen az ezekre vonatkozó kártérítési kereset elévült.

19. Végezetül, ami a kezesi biztosítások megkötésével kapcsolatos díjak, a jogi segítségnyújtás és tanácsadás költségei, valamint a személyi kiadások megfizetése folytán a pénzügyi lehetőségei csökkenése miatt elmaradt haszon formájában állítólagosan elszenvedett kár megtérítése iránti kérelmet illeti, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 74. pontjában úgy ítélte meg, hogy a fellebbezők kérelme nem kellően pontos, és mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

20. A vagyoni kárt illetően az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 77. pontjában megállapította, hogy az ezzel kapcsolatos kereset elévült, mivel a hivatkozott kár ezen eljárások megindításakor, 1999-ben és 2000-ben – vagyis a kereset benyújtását megelőző több mint öt évvel – következett be. A megtámadott végzés 78. pontjában elutasította a fellebbezők azon érvét, miszerint a kár a 2005. április 27-i ítélet kihirdetéséig folyamatos jellegű volt, és ugyanezen végzés 79. pontjában hozzátette, hogy a fellebbezők egyébként a kereskedelmi hírnevüket ért sérelemre történő hivatkozásra szorítkoztak, anélkül hogy ezzel kapcsolatban a legcsekélyebb bizonyítékot is felhozták volna. Az Elsőfokú Bíróság ebből azt a következtetést vonta le a megtámadott végzés 81. pontjában, hogy a keresetnek csak azon része elfogadható, amely a kezesi biztosítás megkötésével kapcsolatos díjak 2001. június 27-e utáni megfizetéséből eredő kár megtérítésére irányul.

21. Az ügy érdemét tekintve az Elsőfokú Bíróság – miután emlékeztetett azon állandó ítélkezési gyakorlatra, amelynek értelmében a Közösségnek az EK 288. cikk második bekezdése szerinti szerződésen kívüli felelősségének megállapítása több feltétel, így az intézménynek felrótt magatartás jogellenessége, a kár tényleges bekövetkezte, illetve az állítólagos magatartás és a hivatkozott kár közötti okozati összefüggés megléte együttes fennállásától függ – a megtámadott végzés 85. pontjában rámutatott arra, hogy ha a Közösség felelősségére vonatkozó három feltétel közül akár csak egy is nem teljesül, a kártérítési kérelmet el kell utasítani anélkül, hogy szükséges lenne azt vizsgálni, hogy a másik két feltétel teljesül-e.

22. A megtámadott végzés 90. pontjában az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy anélkül, hogy szükséges lenne a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozatok által okozott kár Közösségnek való betudhatóságával kapcsolatos kérdésről határozni, a kezesi szerződések megkötéséből eredő kárt nem közvetlenül a Bizottság 1998. július 6-i levele okozta.

23. A fentiekre tekintettel az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 94. pontjában úgy határozott, hogy a fellebbezők által indított kártérítési kereset azon részét, amely elfogadható, mint jogilag nyilvánvalóan megalapozatlan keresetet el kell utasítani.

IV – A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés

24. Fellebbezésükben a fellebbezők a megtámadott végzés hatályon kívül helyezését és az ügynek az Elsőfokú Bírósághoz való visszautalását kérik a Bíróságtól, valamint azt, hogy a Bíróság a Bizottságot kötelezze a jelen eljárás és a T-174/06. sz. üggyel kapcsolatos eljárás költségeire. Fellebbezésük alátámasztására a fellebbezők hét jogalapot terjesztenek elő.

25. A Bizottság viszonválaszában előterjeszti válaszát e hét fellebbezési jogalapra.

26. A Bizottság továbbá téves jogalkalmazásra alapított csatlakozó fellebbezést terjeszt elő, és különösen azt kéri a Bíróságtól, hogy helyezze hatályon kívül a megtámadott végzést, amennyiben az részlegesen elfogadhatónak nyilvánította az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott keresetet, ezt követően a Bíróság akképpen döntse el a jogvitát, hogy mint teljes egészében elfogadhatatlant elutasítsa el a keresetet, és mindenképpen a fellebbezőket kötelezze a két eljárás költségeinek viselésére.

V – Elemzés

27. Döntő jellegét figyelembe véve elsőként a Bizottság által benyújtott csatlakozó fellebbezést kell megvizsgálni.

A – *A Bizottság csatlakozó fellebbezéséről*

1. A Bizottság érvei

28. Csatlakozó fellebbezésében a Bizottság azt kéri a Bíróságtól, hogy pontosítsa azon időpontra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, amikor a kártérítési keresetekben az elévülési időt számítani kell, mégpedig azon ügyeken kívüli ügyekben, amelyekben a felelősség alapja valamely normatív jogi aktus.

29. A Bizottság elsődlegesen arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott végzés 46. és 47. pontjában megállapította, hogy az elévülési idő számítása a jelen esetben azon időpontban kezdődik, amikor az aktus káros hatásai bekövetkeztek. Emlékeztet arra, hogy külön rendszert hoztak létre arra az esetre, amikor az Unió felelőssége valamely normatív jogi aktusból ered. Ezt a helyzetet azon kár sajátossága indokolja, amely olyan normatív jogi aktusból ered, amely csak utólagosan váltja ki joghatásait a magánszemélyekkel szemben, azonban nem alkalmazható más, olyan esetekben, amikor a felelősség többek között jogi aktusokból vagy tényekből ered.

30. Másodlagosan a Bizottság azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott végzés 46. pontjában megállapította, hogy az előtte folyamatban lévő kártérítési kereset a C-282/05. P. sz., Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ügyben hozott ítélet[6] értelmében vett egyedi jogi aktusokból eredő jogvita volt, mivel nem a címzettjével szemben kötelező joghatásokat kiváló egyedi jogi aktusra vonatkozott.

31. Harmadlagosan a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor önkényesen módosította a fent hivatkozott Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben megállapított feltételeket. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a jelen esetben az elévülési idő számítása a káresemény időpontjában kezdődik, vagyis 1998. július 6-án, a Bizottság levelének időpontjában, vagy pedig még később, abban az időpontban, amikor a fellebbezők tudomást szereztek az említett levélről, mégpedig a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozatokban.[7]

32. Egyébként, ha a hivatkozott kár folyamatos jellegű, a Bizottság megjegyzi, hogy a felelősség megállapítása iránti kereset a gyakorlatban – akár részleges kártérítés céljából – továbbra is rendelkezésre állhat nagyon hosszú ideig, az azon időponttól számított öt év elteltéig, amikor a felperes a sérelmet okozó aktus utolsó káros következményeire hivatkozik. Az elévülési időnek továbbá nem a keresetindítás megakadályozása a célja, hanem mindössze a megtéríthető kár mértékének a kereset megindítását megelőző őt év során elszenvedett kárra való korlátozása.

6 — A C-282/05. P. sz., Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ügyben 2007. április 19-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-2941. o.) 29. pontja.

7 — A viszonválasz és a csatlakozó fellebbezés 16. pontjában a Bizottság 1999. július 15-re hivatkozik. Azonban úgy tűnik számomra, hogy ez nyilvánvaló elírás, és azt „1999. január 15.”-nek kell olvasni, ahogyan az ezen iratok más pontjaiban is szerepel.

33. A fellebbezők úgy ítélik meg, hogy el kell utasítani a Bizottság csatlakozó fellebbezését.

2. Elemzés

34. A csatlakozó fellebbezés keretében a Bíróságnak azt kell megvizsgálnia, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen állapította-e meg az elévülési idő számításának kezdeteként a megtámadott végzésben szereplő időpontot.

35. Ami az elévülési idő kezdetét illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmányának 46. cikkével összhangban „[a] szerződésen kívül okozott károkért való felelősségre vonatkozó ügyekben az Unió elleni eljárás megindításának joga az erre okot adó esemény felmerülésétől számított öt év alatt évül el.”

36. Az ítélkezési gyakorlat különböző esetekre vonatkozóan határozta meg az ötéves elévülési idő kezdetét. Következésképpen, amikor az Unió felelőssége normatív jogi aktusból ered, az elévülés nem kezdődhet meg az említett aktus káros következményeinek bekövetkezése előtt, ennélfogva azon időpont előtt, hogy az érdekeltek ténylegesen elszenvedhették a kárt. [8] Az egyedi jogi aktusokból eredő jogviták esetén az elévülési idő akkor kezdődik, amikor a határozat hatásai az általa érintett személyek tekintetében beállnak. [9] Egyéb esetekben az említett elévülési idő számítása mindaddig nem kezdődik el, amíg a kártérítési kötelezettség valamennyi feltétele nem áll fenn, különösen pedig addig, míg a megtérítendő kár nem válik ténylegessé. [10]

37. Két megjegyzést kell tenni, amelyek egyfelől az elévülési idő számítási módjára, másfelől annak pontos kezdetére vonatkoznak.

38. Legelőször is, az elévülési idő számítási módjait illetően meg kell jegyezni, hogy a megtámadott végzésben az Elsőfokú Bíróság abból az elgondolásból indul ki, hogy annak a kérdésnek az elemzésekor, hogy a kártérítési kérelem elévült-e, vagy sem, a meghatározó időpontot az előtte indított kereset benyújtásának időpontja alapján kell meghatározni. E megközelítési mód szerint a figyelembe veendő időpont az említett kereset indítását öt évvel megelőző időpont. Mivel a keresetet 2006. június 27-én indították, az Elsőfokú Bíróság 2001. június 27-ét határozta meg az elévülési idő kezdeteként.

39. Márpedig a jelen esetben nem veszélytelen ez a „fordított időrenden” alapuló megközelítésmód. Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság alapokmányának 46. cikkében éppen ellenkezőleg, rendes időrend szerepel, amely az elévülési idő kezdetét a kárt okozó esemény felmerülésének időpontja alapján határozza meg. [11]

8 — Lásd ebben az értelemben a 256/80., 257/80., 265/80., 267/80., 5/81., 51/81. és 282/82. sz., Birra Wührer és társai kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 1984. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1984., 3693. o.) 15. pontját, valamint a C-51/05. P. sz., Bizottság kontra Cantina sociale di Dolianova és társai ügyben 2008. július 17-én hozott ítélet.(EBHT 2008., I-5341. o.) 54. pontját.

9 — Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 30. pontját.

10 — Lásd az Elsőfokú Bíróság T-106/98. sz., Fratelli Murri kontra Bizottság ügyben 1999. augusztus 4-én hozott végzésének (EBHT 1999., II-2553. o.) 25. pontját; a T-140/04. sz., Ehcon kontra Bizottság ügyben 2005. szeptember 14-én hozott végzésének (EBHT 2005., II-3287. o.) 53. pontját, valamint a Törvényszék T-247/08. sz., C-Content kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 28-án hozott ítéletének 53. pontját. A kár értéke után járó kamat folyamatos elvesztése ezzel szemben nem akadályozza meg e határidő múlását. Mivel ugyanis e kamatokat a kár bekövetkezte időpontjában, annak értéke alapján számítják, azok kizárólag egy naprakésszé tett kártérítés biztosítására irányulnak, és nem téveszthetők össze a Bíróság alapokmányának 46. cikke értelmében vett, az eljárás megindítására okot adó eseménnyel, amely azon időpontnak minősül, amikor az elévülési idő számítása kezdődik (lásd a fent hivatkozott Fratelli Murri kontra Bizottság ügyben hozott végzés 28. pontját).

11 — Meg kell különböztetni ezt a helyzetet attól, amely az Elsőfokú Bíróság T-174/00. sz., Biret International kontra Tanács ügyben 2002. január 11-én hozott ítéletének (EBHT 2002., II-17. o.) 41. pontjában szerepelt. Ez utóbbi ügyben ugyanis a felperesnek állítólagosan okozott káros hatások a Közösség által bevezetett behozatali tilalom elrendelésének és hatályban tartásának voltak betudhatók. Az Elsőfokú Bíróság ebben az ügyben rámutatott arra, hogy ha a kár nem egyszeri volt, hanem valamely jogellenes aktus hatályban maradása miatt egy bizonyos időtartamon keresztül folyamatosan tartott, a Bíróság alapokmányának 46. cikkében meghatározott elévülést az azt megszakító cselekmény időpontjától függően ezen időpontot megelőző öt éven túli időszakra kell alkalmazni, anélkül hogy az érintené az ezt követő időszakban keletkezett jogokat. A jelen ügyben mindazonáltal nem ez az eset áll fenn.

40. Ezért meg kell határozni az Unió valamely intézményének betudható azon aktust vagy eseményt, amelytől az elévülési idő számítható. E tekintetben az alábbiakat kell megjegyezni.

41. A Bizottságnak az a véleménye, hogy a jelen esetben az elévülési idő kezdetét a káresemény időpontjától kell számítani, vagyis a Bizottság 1998. július 6-i levelétől, vagy mindenesetre azon időponttól, amikor a fellebbezők tudomást szereztek erről a levélről, vagy pedig a visszatérítettést elrendelő 1999. január 15-i határozatokról.

42. Az Elsőfokú Bíróság által megállapított tények ismertetéséből úgy tűnik, hogy a Bizottság 1998. július 6-i levele felel meg annak az első időpontnak, amikor a Bizottság eljárt ebben az ügyben.

43. A káros hatás, amely feltételezhetően bekövetkezett, ténylegesen a Bizottság 1998. július 6-i leveléhez köthető. Márpedig ez nem egy normatív jogi aktus, és nem is egyedi jogi aktus, sem pedig megtámadható aktus. A Bíróságnak már volt alkalma megvizsgálni az ilyen típusú dokumentumokat a C-476/93. sz., Nutral kontra Bizottság ügyben.[12] Rámutatott arra, hogy a Bizottság és valamely tagállam közötti együttműködés különleges formájáról van itt szó. Ezen együttműködés úgy jellemezhető, mint a Bizottság tagállamhoz címzett ajánlása, amely azon érintett gazdasági szereplők konkrét kötelezettségeiként jelenik meg, amelyeket valamely nemzeti határozat elfogadása egyéniesít.

44. Így, ha valóban a Bizottság 1998. július 6-i levele volt a fellebbezők által hivatkozott kár eredete, e dokumentum természetére és hiányos jellegére tekintettel semmiképpen nem volt önmagában alkalmas arra, hogy az elévülési idő számítása ennek időpontjában kezdődjön el. Az említett levelet mindenképpen más intézkedéseknek kellett konkretizálniuk és egyéniesíteniük, a jelen esetben nevezetesen a visszatérítettést elrendelő 1999. január 15-i határozatoknak. Ezek tehát konkretizálták az esetleges kárt, megállapítva a visszatérítési kötelezettséget és egyéniesítve a fellebbezőket. Az említett határozatok átvételétől kezdve a fellebbezők teljes körűen tájékozottak voltak a helyzetről és az ebből eredő esetleges pénzügyi következményekről. Csak azáltal állt be a Bizottság 1998. július 6-i levelének káros hatása, hogy a visszatérítettést elrendelő 1999. január 15-i határozatok átvételét követően megváltozott a fellebbezők jogi helyzete a nemzeti jogban. Így a jelen esetben a visszatérítettést elrendelő 1999. január 15-i határozatok átvételének időpontját kell az elévülési idő kezdeteként meghatározni az Unió felelősségének megállapítása tekintetében.

45. Ekképpen az elévülési idő, amely 1999 januárjában elkezdődött, öt évvel később, azaz 2004 januárjában telt le. Ezen elévülési idő célja egy olyan időtartam előre történő rögzítése, amely alatt hivatkozni lehet az Unió felelősségére. Bárkinek, aki az Unió felelősségét kívánta vitatni a Bizottság 1998. július 6-i azon levele miatt, amelyet az olasz hatóságok által meghozott, visszatérítettést elrendelő 1999. január 15-i határozatok követtek, az említett határozatok átvételét követő ötéves időszakban kellett cselekednie. A keresetindítás volt az egyetlen hatásos eszköz e határidő megszakítására. Az EUMSZ 340. cikk ugyanis nem zárja ki a Bírósághoz fordulást az Unió közeli és kellő bizonyossággal előre látható károk miatti felelősségének általában történő megállapítása céljából, még ha a kár még nem is számszerűsíthető teljes pontossággal.[13]

46. Következésképpen az elévülési idő kezdetét a jelen esetben arra az időpontra kell tenni, amikor a fellebbezők tudomást szereztek a visszatérítettést elrendelő 1999. január 15-i egyes határozatokról.

12 — Az 1995. november 23-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-4125. o.) 30. pontja.

13 — Lásd a Bíróság 56/74-60/74. sz., Kampffmeyer és társai kontra EGK egyesített ügyekben 1976. június 2-án hozott ítéletének (EBHT 1976., 711. o.) 6. pontját, 281/84. sz., Zuckerfabrik Bedburg és társai kontra Tanács és Bizottság ügyben 1987. január 14-én hozott ítéletének (EBHT 1987., 49. o.) 14. pontját, valamint az Elsőfokú Bíróság T-369/03. sz., Arizona Chemical és társai kontra Bizottság ügyben 2005. december 14-én hozott végzésének (EBHT 2005., II-5839. o.) 106. pontját.

47. Márpedig – amint arra már rámutattam – az ötéves elévülési idő, amely 1999 januárjában, a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozat átvételekor kezdődött, 2004 januárjában letelt. Következésképpen az Elsőfokú Bíróságon 2006. június 27-én indított keresetet elkésettnek kell tekinteni.

48. Így tehát helyt kell adni a Bizottság csatlakozó fellebbezésének, az ezt meghaladó részében azonban elutasítva, mivel az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta jogot, amikor a megtámadott végzés 46. és 47. pontjában megállapította, hogy a jelen esetben az elévülési idő csak akkor kezdődött el, amikor a Bizottság 1998. július 6-i levelét követően a kár ténylegesen bekövetkezett, és mivel az Elsőfokú Bíróság a kezesi biztosítás évenkénti meghosszabbítását különálló káreseményeknek minősítette, amelyek alkalmasak az elévülési idő meghosszabbítására.

49. Ebből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot a megtámadott végzés 75. pontjában is, amikor a keresetet részben elfogadhatónak nyilvánította.

50. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy:

– a csatlakozó fellebbezésről történő határozathozatalkor helyezze hatályon kívül a megtámadott végzés azon részét, amely első fokon részlegesen elfogadhatónak nyilvánította a keresetet, és

– utasítsa el az elsőfokú keresetet mint teljes egészében elfogadhatatlant.

B – *A fellebbezés első hat jogalapjáról*

51. Fellebbezésükben a fellebbezők ellentmondásos indokolásra, a közösségi ítélkezési gyakorlat megsértésére, az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-a c) pontjának megsértésére, a felhozott érvek elferdítésére és téves jogalkalmazásra alapított jogalapokat hoznak fel.

52. Mivel azt javaslom a Bíróságnak, hogy adjon helyt a Bizottság csatlakozó fellebbezésének, és mint teljes egészében elfogadhatatlant utasítsa el a keresetet, mivel az elkésett, ezért nem szükséges az ítéletben megvizsgálni a fellebbezésben hivatkozott első hat jogalapot.

53. Ennélfogva csak másodlagosan és a teljesség kedvéért vizsgálom meg a következőkben ezeket. Egyébként mivel a második, a harmadik és a negyedik jogalap az elmaradt haszonból eredő kárra és a nem vagyoni kárra vonatkozik, ezekkel együttesen kell foglalkozni.

1. Az első jogalapról

54. A fellebbezők arra alapítják az első fellebbezési jogalapjukat, hogy az elévülési idő kezdetére vonatkozó eljárásjogi kritérium és a felelősség feltételeinek fennállására vonatkozó vizsgálat közötti különbségtétel tekintetében az indokolás ellentmondásos, és e tekintetben megsértették a közösségi ítélkezési gyakorlatot.

55. A fellebbezők szerint az Elsőfokú Bíróság tévesen nem vette figyelembe a megtámadott végzés 55. pontjában a Bizottság 2006. október 3-i határozatát. E határozat elfogadásának időpontjáig ugyanis a fellebbezők jogilag bizonytalan helyzetben voltak az elszenvedett kár fennállását és összegét illetően, amely véglegesen csak 2006-ban következett be. A fellebbezők arra hivatkoznak, hogy az Elsőfokú Bíróság továbbá tévesen támaszkodott a megtámadott végzés 55. pontjában az elévülési idő kezdetére vonatkozó eljárásjogi kritérium és a felelősség feltételeinek fennállására vonatkozó vizsgálat összekeverésére.

56. A fellebbezők szerint az Elsőfokú Bíróságnak 2006. október 3-át kellett volna elfogadnia, vagyis azon időpontot, amikor a Bizottság elfogadta az eljárást lezáró határozatot.

57. A fellebbezők tehát azt állítják, hogy az elévülési idő jóval a károk bekövetkezte után kezdődött.

58. Márpedig ezt az elemzést több indokból is el kell utasítani.

59. Először is, maguknak a fellebbezőknek a beadványaiból is kiderül, hogy ez utóbbiakat már jóval a 2006. október 3-i bizottsági határozat előtt is érték károk. Példaként a kezesi biztosítások megkötését említik, amire 1999-ben került sor, amelyek díjaknak az említett biztosításokban feltüntetett időpontokban történő megfizetését jelentették. E tekintetben nem lehet arra eredményesen hivatkozni, hogy a – feltételezetten bizonyított – kár fennállása ellenére az elévülési idő csak hét évvel később, 2006-ban kezdődött. Ennélfogva a releváns időpont nem lehet az, amelyet a fellebbezők javasoltak.

60. Ezenfelül az elévülési idő nem telik azon időpont után, amikor a kárt okozó aktust hatályon kívül helyezik a belső jogrendben. Erre emlékeztetett a Bíróság a Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében [14] egy, az uniós bíróság által megsemmisített határozat kapcsolatban, megjegyezve azt, hogy az elévülés kezdete szempontjából közömbös, hogy az Unió jogellenes magatartását bírósági határozat állapította meg.

2. A második jogalapról

61. A fellebbezők számára jogi segítségnyújtás és tanácsadás címén felmerült költségekre, valamint az általuk viselt személyi kiadásokra vonatkozó kérelmek elévülését illetően a fellebbezők azt állítják, hogy a megtámadott végzés indokolása nyilvánvalóan ellentmondásos, és hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az állandó ítélkezési gyakorlatot.

62. E jogalapot el kell utasítani. A megtámadott végzés 71. pontjában az Elsőfokú Bíróság helyesen minősítette a fellebbezők számára jogi segítségnyújtás és tanácsadás, valamint személyi költségek címén felmerült költségekből eredő kárt egyszeri kárnak, és ebből a kereset elkésettségére vonatkozó következtetést vonta le e tekintetben. A fellebbezők összekeverik a keresetindításra vonatkozó határidőt és a kár bekövetkeztét. Ha a Bíróság követi az elévülési idő kezdetére vonatkozó elemzésemet, a kártérítési keresetet legkésőbb 2004 januárjában meg kellett volna indítani a fent említett károk tekintetében is, erre azonban nem került sor. [15]

3. A harmadik, a negyedik és az ötödik jogalapról

63. A harmadik, a negyedik és az ötödik jogalap az elmaradt haszon és nem vagyoni kár formájában állítólagosan elszenvedett kárra vonatkozik.

64. A harmadik jogalapjukban a fellebbezők arra hivatkoznak, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette az érveket, és megsértette az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) pontját, amikor elfogadhatatlannak nyilvánította a fellebbezők által elmaradt haszon formájában elszenvedett kár megtérítése iránti kérelmet.

14 — Hivatkozás fent (31. pont).

15 — Feltételezve azt, hogy ez a kérelem elfogadható, erős kétségeim vannak azon lehetőség elismerését illetően, hogy a Bizottságtól megköveteljék a nemzeti eljárásokkal kapcsolatos jogi költségek figyelembevételét, mivel a nemzeti eljárás keretében kell e költségek figyelembevételét szabályozni (lásd e tekintetben a C-481/07. P. sz., SELEX Sistemi Integrati kontra Bizottság ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet 20–26. pontját).

65. A negyedik jogalap szerint továbbá az Elsőfokú Bíróság megsértette az ítélkezési gyakorlatot, és nyilvánvalóan következetlen indokolást alkalmazott a nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem elévülése tekintetében.

66. Végül az ötödik jogalapjukban a fellebbezők azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) pontját és a nem vagyoni kárra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, és hogy az Elsőfokú Bíróság indokolása nyilvánvalóan következetlen, amennyiben úgy ítélte meg, hogy a nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelem mindenképpen elfogadhatatlan.

67. Először is, ami a hivatkozott elmaradt haszon és nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmek elfogadhatóságát illeti, e tekintetben sem lehetnek eredményesek a fellebbezők érvei. Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 74. és 80. pontjában elvont jellegükre hivatkozva elutasította a kérelmeket. Pontosítás hiányában nem felelnek meg az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-a c) pontjának. Márpedig nem vitatott, hogy az ítélkezési gyakorlat értelmében elegendő bizonyítékot kell benyújtani az elmaradt haszon és nem vagyoni kár megtérítése iránti kérelmek alátámasztására. Az ilyen típusú kár esetén ugyanis is a fellebbezőknek kell bizonyítaniuk e kár fennállását, valamint az azok értékelésének alapjául szolgáló adatokat.[16]

68. Egyébként a hivatkozott nem vagyoni kár állítólagosan folyamatos jellegét illetően az Elsőfokú Bíróság helyesen utasította el a megtámadott végzés 77. és 78. pontjában az említett jelleget.

4. A hatodik jogalapról

69. A hatodik jogalapjukban a fellebbezők előadják, hogy az okozati összefüggésre vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot annak megállapításakor, hogy a Bizottság terhére rótt magatartás és a hivatkozott kár között nincsen okozati összefüggés a kezesi biztosítás megkötésével kapcsolatos díjak fizetéséből eredő kár megtérítése iránti kérelem tekintetében, mivel az említett kérelmet elfogadhatatlannak ítélte az Elsőfokú Bíróság.

70. A Bizottság a maga részéről úgy ítéli meg, hogy a jogalap mindenesetre jogilag nyilvánvalóan teljesen megalapozatlan.

71. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy e jogalap a kereset egyetlen olyan részére vonatkozik, amelyet az Elsőfokú Bíróság elfogadhatónak nyilvánított. Ha azonban a Bíróság követi az elévülési idő kezdetével kapcsolatos elemzésemet, akkor a megtámadott végzés e részét mindenképpen, a Bizottság által benyújtott csatlakozó fellebbezés alapján is hatályon kívül kell helyezni.

72. Mindenesetre az okozati összefüggést illetően megjegyzem, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott végzés 92. pontjában helyesen állapította meg a fent hivatkozott, Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ügyben hozott ítélettel vont analógia útján, hogy a kezesi biztosítás megkötése melletti döntés a fellebbezők szabad mérlegelésére volt bízva, és semmilyen, a visszatéríttetést elrendelő 1999. január 15-i határozatokból fakadó kötelező jelleggel nem rendelkezett. Ha ugyanis a fellebbezők az exporttámogatások azonnali visszafizetése mellett döntöttek volna, elkerülhették volna az említett biztosítások megkötésével kapcsolatos költségek megfizetését. Továbbá – amint a Bizottság a tárgyaláson azt megállapította – ebben az esetben az érintett összegeket kamatokkal együttesen kellett volna a fellebbezők számára visszafizetni. Ennélfogva a hatodik jogalap nyilvánvalóan teljesen megalapozatlan, ezért javaslom ennek az elutasítását is.

16 — Lásd a fent hivatkozott, SELEX Sistemi Integrati kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 37. pontját. Ugyanakkor igaz, hogy az Unió intézményeinek alkalmazottaival kapcsolatos egyes ügyekben az Európai Unió Törvényszéke és Közszolgálati Törvényszéke elfogadta az ilyen kérelmeket, anélkül azonban, hogy részletesen rámutatott volna a számítása elvégzése céljából figyelembe vett kritériumokra.

73. Ebből következik, hogy a jelen indítvány 51. pontjában említett hat jogalap egyike sem megalapozott. Ezért tehát, mint megalapozatlan jogalapokat, el kell utasítani ezeket.

C – *A hetedik jogalapról*

74. Az utolsó jogalapjukban a fellebbezők azt kérik a Bíróságtól, hogy az eljárás ésszerű határidejére vonatkozó elv megsértése címén helyezze hatályon kívül a megtámadott végzést.

75. Elsődlegesen arra hivatkoznak a fellebbezők, hogy a jelen ügy ténybeli és eljárási körülményeire tekintettel nem kell a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatát alkalmazni, amely az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás elhúzódása esetén azon feltétel bizonyítástól teszi függővé az Elsőfokú Bíróság határozata hatályon kívül helyezésének lehetőségét, hogy az eljárás elhúzódása hatással volt a jogvita kimenetelére, az eljárás elhúzódása miatt okozott kárnak az EK 235. cikk és EK 288. cikk szerinti megtérítésére vonatkozó lehetőség sérelme nélkül.

76. Másodlagosan a fellebbezők azt állítják, hogy az eljárás elhúzódása mindenképpen hatással volt az ügy végső kimenetelére.

77. A Bizottság vitatja mindezeket az érveket, és az elfogadhatatlanságukra hivatkozik.

78. Megjegyzem, hogy az Elsőfokú Bíróság eljárása tekintetében ésszerű határidőn túl történő ítélethozatalra alapított jogalapot nem hozták fel az Elsőfokú Bíróság előtt.[17] A fellebbezőknek ugyanis nem is volt alkalmuk az Elsőfokú Bíróság előtt felhozni azt, mivel az Elsőfokú Bíróság tárgyalás tartása nélkül, végzésben határozott.

79. Emlékeztetni kell arra, hogy bár az ésszerű ítélethozatali határidő Elsőfokú Bíróság általi – feltételezetten bizonyított – be nem tartása kártérítési kérelemnek adhat helyt a felperes által az Unióval szemben az EUMSZ 340. cikk második bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 268. cikk alapján benyújtott kereset keretében, a Bíróság eljárási szabályzata 113 cikkének 1. §-a mindazonáltal előírja, hogy a fellebbezés keretében a fellebbező kérelmeinek az Elsőfokú Bíróság ítéletének teljes vagy részleges hatályon kívül helyezésére kell irányulnia, és adott esetben arra, hogy az elsőfokú eljárásban előterjesztett kérelmeknek egészben vagy részben adjanak helyt.[18] Márpedig a jelen ügyben ez nem teljesül.

80. Mindazonáltal, ha az ésszerű ítélethozatali határidő be nem tartása hatással van az Elsőfokú Bíróság előtti jogvita kimenetelére, erre hivatkozni lehet a fellebbezés keretében a megsemmisítési jogalap alátámasztása érdekében. Márpedig a jelen esetben bármiféle olyan bizonyíték hiányában, amely arra utalna, hogy az eljárás időtartama hatással lett volna a jogvita kimenetelére, az arra vonatkozó jogalap, hogy az Elsőfokú Bíróság előtt zajló eljárás nem volt összhangban az ésszerű határidő betartásának követelményével, nem vezet az Elsőfokú Bíróság végzésének hatályon kívül helyezéséhez, ennélfogva elfogadhatatlannak kell azt nyilvánítani.[19]

81. E körülmények között a fellebbezők által a jelen fellebbezés keretében a hetedik jogalappal benyújtott hatályon kívül helyezés iránti kérelmet mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

17 — Lásd e tekintetben a C-385/07. P. sz., Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland kontra Bizottság ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6155. o.) 195. pontját.

18 — A C-120/06. P. és C-121/06. P. sz., FIAMM és társai kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 2008. szeptember 9-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-6513. o.) 205. pontja.

19 — A fent hivatkozott FIAMM és társai kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 203. és 211. pontja.

VI – Végkövetkeztetések

82. Végkövetkeztetésül azt javaslom, hogy a Bíróság az alábbiak szerint döntsön:

1) A Bíróság az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróság által T-174/06. sz., Inalca és Cremonini kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 4-én hozott végzést hatályon kívül helyezi, amennyiben az Elsőfokú Bíróság annak 75. pontjában elfogadhatónak nyilvánította a keresetet a kezesi biztosítások megkötésével kapcsolatos, 2001. június 27-től fizetendő díjak fizetése miatt felmerült veszteségekből eredő vagyoni kár megtérítése iránti kérelmek tekintetében.

2) A Bíróság a fellebbezést elutasítja és a csatlakozó fellebbezést ezt meghaladó részében elutasítja.

3) Az Inalca SpA – Industria Alimentari Carni és a Cremonini SpA által az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróság előtt a T-174/06. sz. ügyben indított keresetet a Bíróság mint elfogadhatatlant teljes egészében elutasítja.

4) A Bíróság az Inalca SpA – Industria Alimentari Carnit és a Cremonini SpA-t kötelezi a saját költségein túl az Európai Bizottság részéről mind az elsőfokú eljárásban, mind pedig a jelen fellebbezés során felmerült költségek viselésére.